

Vestnik.

Znanstvena priloga „Zori“.

Na ta list se posebej ne naročuje. — Izhaja vsaki mesec 15. dne.

Štev. I.

V Mariboru 15. januarja 1873.

Tečaj I.

O imenu slovenske Sojenice.

D. Trstenjak.

V religioznih nazorih vseh starodavnih arjanskih narodov nahajamo mišljenje in mnenje, da je človeku tečaj življenja osôjen. Bistva, katera mu vodé osodo, velijo se sploh sôjenice. Njih delovanje se razprostira na porod in smrt človeka; zato se velijo tudi rojenice. A med porodom in smrtjo leži dobra ali zla sreča človeka, in tudi to deli više bistvo. Ti trojni momenti človečjega življenja so vzrok, da v mytih starodavnih arjanskih narodov nahajamo trojico sôjenic, tako pri Grkih: Klotho, Laehesis in Atropos, pri Skandinaveih: Wurd, Skuld in Verdandi.

Tudi mythos severoslovanskih narodov nam je ohranil imena sôjenic, in ruski mytholog Potebnja je spisal obširno razpravo o imenih sôjenic in rojenic.

Prva je: Dolja, katero ime znači delež. Vendar to poznamenovanje se ne odnaša ni na dobro ni na zlo, česar se prepričamo iz ruskih prislovic: dobra, liha, gorka dolja.

Srbi imenujejo delež, ki pripada človeku, namjera, tudi slučaj, nemški: Zufall — naključba.

Čehom je ta delež: přihoda, Poljakom: przygoda, t. j. kar se človeku prigodi, dogodjaj, bodi si pogodja, ali pa nezgodja, zla ali dobra sreča.

Zla sreča se veli: bjeda iz korenike: bhid, findere, tedaj razkalanje, razdeljenje.

Ona je: nužda, nudža, nuja, in sansk. koren: nudāti, ki znači: gnati, pričuje, da so stari Slovani v osôdi gledali neko posilno, ganjajočo moč.

Veli še se zla osoda pri Rusih: Gore, kterež odgovarja slov. gorje, in znači nekaj bridkega, pekočega, kakor ogenj bolečega. Malorusi mesto

gore rečejo žurba, kar znači prvotno ogenj, teda sopet gorkoto življenja, in rodovinska slovenska imena na Kranjskem in Štajerskem: Žurbi, Žurbič, pričujejo, da so tudi Slovenci gorko osodo imenovali žurba.

Drugo malorusko poznamenovanje za osodo je: paj, kar Potebnja izvaja iz pajdit, ki znači: rezat, delit, spletat; nebi li se s tim maloruskim imenom vjemala slov. pajs a? Primeri prislovice: Pajs a ga je zmotila, omamila, menda tudi pajdaš? in prvotni pomen bi bil osodni tovaruš, Schiksalsgenosse?

Znano je, da po mythičnih nazorih starodavnih arjanskih narodov rojenice in sôjenice predejo nit življenja, in jo ob smrti prerežejo. Tudi življenje opredeljuje, zvežejo, zato navada vezila, des Angebundes, Bindbandes pri rojstvu, in pozneje darila ob rojstnem godu. Obezali so dete, da mu ni škodovala zla sreča, in odraščene, ki so se morali vezil rešiti; zato godovni dan ima ime: rešitva. Jeli je slovenski narod ohranil kakošno posebno ime za rojenice in sôjenice?

G. Jereb, rojen Kostanjevičan mi je priobčil, da v oni okolici poznajo: čestko, ali čestitko. O njej prosti narod pravi, da čestitka ima dve sestri, tedaj trojica, kakor v grškem in škandinavskem mythu.

Sestri se velite: Liha in Soda.

V malorusčini še pomeni liho: bjeda, nesreča, primeri srbsko: liho par vel impar, lišiti se, entbehren, litovski likti, verlassen, tedaj je: liha neprigodna sojenica. Soda se pa vjema s českim: suda, par, sanskr.: sandha, to je sodejanje, soedinjenje, tedaj prijazno osódnó bistvo.

Vendar pri imenu: Čestka, Čestitka ne bodemo smeli misliti na thema: čest, honor, felicitas, temveč na staroslov: čenst, μέρος, pars, srbski iz česti, ex parte, česki čast, častka pars, sectio.

Curtius in Miklošič za: čenst stavljata sanskr. koreniko: čhid, čhind, dividere, findere, latinsko: scindo goth. skaidan, novonemško: scheiden. Čestka, Čestitka, je toraj sopet: Dolja, delež, bjeda das Theil, welches dem Menschen im Verlauf des Lebens wird, in čudovito se vjema s slovenskim poznamenovanjem: čestka častitka Homerova: αἶσα, in Μοῖρα, kar znači osodo, fatum, in je tudi ime Parke, iz μέρος, divido, sortior tedaj: Čestka Čestitka: delež, die Bescheidung, das Beschiedene, die Bescherung, ker tudi nemško seheren znači deliti, razrezati, zato: Schere, orodje za razrezavanje. Da slovenska: Čestka, Čestitka se ima izpeljevati iz čenst, pars, das Theil, potrjuje nam ruski mythos, v katerem, kakor Potebnja trdi, sojenica Dolja tudi ima priimek: čenst, ějast, tedaj naš zločest ni kje male honoratus, temoč mala sorte praeditus, der schlecht bescherte, dem schlechtes beschieden wurde.

Poznamenovanja: Dolja, čenst, čestitka gršk. *αισα* in *Μαιρα* vse se kopičijo v nazorih deleža, ki pripada človeku v tečajih življenja.

Cyrill škof turovski iz 12. stoletja svari in graja v svojih pridigah Ruse, da verujejo: v strečju, to je srečo, v ptičji graj, to je iz ptičjega petja sodijo na dobro in zlo srečo, in da verujejo: v čeh. To mytično bistvo sopet ni bilo nič družega, nego osod, ker glagol čehati znači sopet, scindere, secare itd., v ruščini: ferire, zato čehonja der Schlegel; Čeh bi toraj bil enak z nemškim Schlag, Schicksalschlag.

Jezikoslovska preiskava.

0. Caf.

Ma-

Mi Slovenci imamo nekoliko besed s predstavkom *ma-* ali *me*, česar v drugih narečjih ne najdeš; preiščimo to prikazen, ker v jeziku nē najmenjše stvarce bez znamenitega pomena.

1) *Mecesen* Lärehe, v slovarjih in Tuš. Rastl. in Prirodop. rastl.; štajarsk. *maceselj*, Gutm. ima tudi *mecesna*; besedica je samo slovenska, kajti Šulek Biljarstv. II, 271 jo je od nas v podobi „*mecesan*“ sprijel, ker ma *ariš*, naš relih = lerih *λαρεξ* nē ugodil. Iz česa in odkod pa je *mecesen*? Naši mili Rozeanci (in Valle di Resia), v katerih jeziku so naša tu najstarša „Monum. Frising“. Kopit. Glagol. Cloz. XXXV. *naurok* pisana, rékajo *masosan*, kar bi po Gutm. bilo „*masosna*“, tedaj bo *s* v *mas-* prvoten, primeri vlastno osobno ime: *Mesesnik* v Žulebahu na Štajarsk. v „Sl. Narod.“ I. št. 61 str. 1*). Razkrojivši *masosna* imamo *ma-sosna*: v drugih slov. narečjih pomenja *sosna* Fichte, Kiefer itd. Šul. Biljarstv. *sosne* Fichten abietines. Predstavek *ma-* izraža „nekaj drugekega“, kakor *pa-*: *panoga*, *paroj*. *Masosen*, tedaj boljše *macesen* pa se zares loči od „jelovega drevja Nadelholz“ (sic) Tuš. Rastl. 30, ka „ima tanke, kratke in mehke igle, ki se na jesen obleté“ Tuš. Prirodop. rastl. 117, zatorej je *macesen* Rusom *listvennica* in Bolgarjem *listennik*. Giljferd. ima rusk.

*) Šče vedno težko grešamo kraje- in imenopis naše mile Slovenije, t. j. vlastna imena srenj, vesij, krajev itd.; gôr, hribov, gozdov; dolin polij, ravnin; vod, rek, potokov itd. n. pr. Sablj. Miestop. riečn. Dalm. . . . in poče vlastna imena osobna (ne krstnih), tudi t. r. Vulgär- in Spitznamen. Da bi se rodoljubov tam pa tam postavilo in od čē. gg župnikov, ki imajo take abecedne imenopise pobiralo! Delo nē težavno, ker je lahko na eni poli opravljena, ter se le enkrat bez vseh očitno tujih, iznemši ona na-*man*: Kodrman, Čarman itd., pa prav pišejo. Tudi nē treba imen iz krstnih proših: Senekovič itd.

tudi *negla* Lärche, najbrže: *něgla* iz *ne-igla*, kakor *němam* iz *ne-imam*; *něm* — odkodar Nėmec — iz *ne-im* non capiens = *ne-um*; in štajarsk. *nědem* iz *ne-idem* = *ne grem*; primeri lit. *egle* Tanne, lot. *egle* Fichte, pa *egle* borovica, novog. ἀγριοεινὸν divja smreka, to je: *macesen*. Tedaj je prava, prvotna oblika *masosen* ali zdaj *macesen*; primeri, kar se *s* in *c* tiče, tudi *sesati-cecati*, celó *zizati* = *cizati*; dalje štajarsk. *cmereka* = smreka; *kocmovec* = meh, mah iz *kosma*, v slov. Goricah *trocka* = troska; v Halozah *brect* = brest, Janež. I. cikla Runkelrűbe, starosl. svekla, iz σέουλον itd., in zastran *e* *macesen* iz *masosen* primeri pregibanje našega priloga (adjektiva): tega *malega*; ogersk. slov. toga *maloga* itd., na Štaj. šče čuješ toga, *tistoga* itd.; tudi Rozeanci imajo *esoga mladoga* itd.; s dobro vestjo zavržena oblika *na-iga*: *lepiga* pa je le iz skrčenke: *lep'ga*, prav po francozkem; naši bližnji brati imajo *-ega* itd. samo za mehkiimi soglasniki, sicer pa *-oga*, ravno kakor naši ogerski Slovenci . . . *potler lopen* = *lepen*; *popr* = *pepr*; *koliko*, *toliko* = na Štajarsk. in Ogorsk. *keliko* itd. —

2) *Maklen*, tudi *meklen* in *klen*. Mi Slovenci smo, kakor je podoba, značni razloček izgubili. Tuš. Prirodop. 66. Sl. Štef. Karadž. veli: „*makljen* (u Crn. gori) *nalik* na *kun*“: *kun* pa je *klen* v inih narečjih Mikl. Lex. palaeoslov. 288, kakor srbsk. *bun* = zobnjak naš *blen* Tuš. Prirod. 78, prim. v Slov. goricah ves Kolnova m. *Klenova*, Sablar Miestop. riečn. Dalmac. itd. 213, kakor imata Cig. kuke Werg in Janež. 2. nat. kočovnica m. kolke, kolčevnica, ker je slovačk. *klk*, česk. *kluk* itd. Šul. Bilj. II. 251, 269 pa vendar razloča *klen* Masholder acer camp. in *makljen* platanus Platan; prim. rusk. *neklen*, *paklen* acer tatar; tako je razlagati *nevod* das grosse Zagnetz Nesselm. 59 in cerkvenoslov. *nekola* nek voz, pa ἀπίγη (ἀπίγη) ne ἄριονα Mikloš. Lex. pal. prim. Štajarsk. *kankola*. Jaz menim, ka so naši *morjaki maklen* v južne kraje priveslali? K „*klen* ali boljše *klěn*“ pa šče dodaj γλίβοζ.

3) *Macizra* v Halozah: *cizra* okoli Ptuja je fižol φασόλος, Ziser lat. eicer: *macizra* pa je najdebelejši fižol, črn in nekoliko pisan, v Slov. goricah mu zato pravijo *pokožnjak*; *pokože* in *pokoši* so jim Schabenkäfer, (pa ne *pukuš* Janež. 2. nat. 682, ker nē *püküş*), prilično bolg. *hruščak*, ker bežē *pokajo* ali *hruščē*.

4) *Matprika* od slov. Bistrice do Mure ali šče dalje? *viburnum lantana* Schlingbaum, Pabstweide; ka je beseda sestavljena, nē dvojiti. Zatore navedimo šče druge izraze za *viburn. lant.* in najdemo jih tri s raznimi pristavki in čudnimi popakami, pogl. Freyer Verzeich. Cig. Janež. Tuš., *Robič* itd. Catal. trilingu. *Vrbnjak* itd.

a) *Hodika*, *hudobika*, *hudoletovina* itd., ka se tu ne motimo, nam svedoči srbsk. *udika* = *hudika* V. Štef. Karadž. *viburn. lant. wolliger*

Schneeball, tudi Deutsch-serb. Wörterb. po Mikloš., in češk. *chudovina* viburn. lant.; po krivem ima tedaj Šul. Bilj. II. 240 *hudika* viburnum opulus Schneeball, kar je v vseh narečjih *kalina*; le Tuš. Prirod. 95 in drugi imajo *kalina* ligustrum vulgare Rainweide, kakor Karadž.; a Šul. Bilj. II. 208 viburn. lant. — Naše rastlinoslovje rastlinoslovce šče kaj truda in predelovanja čaka, pa le, kedar bo naš slovar gotov, ker je iz ogromnega, vse križem križički premešanega trebeža mnogo bliščečega zlata prečiniti, se vé če se na ina slov. narečja pomnjivo ozirajo, rastlino znajo ter izraz umé, prim. Janež. Ročn. slovar 103 *kalina* Strauch mit rothen Beeren, (kar je istina) a) Rainweide!!; odkod pa mu je v Taschen-Wört. 635 Sahlweideide *sviba* 2. natis, — ta grda pomota! — dobro vemo: pridna bčelica je vse verno pobrala!

b) Ravno narobe k „*hudika*“ se viburn. lant. imenuje tudi *dobrika*, Janež. Taschen-Wört. 2. nat. *dobrota*, potle *dobroletovina* itd. Zakaj *hudo* in *dobro*? če letino po njej bajajo, šče ne vem, nego toliko, ka se pred vezmom v vodo na toplem vtika in na cvetno uedeljo k blagoslovu nosi.

c) *Hudika* = *dobrika* pa šče ima tudi in ravno ondi, gder se *dobrika* reka, vzravno različne izraze: *matprika*, *met-*, *natpr-*, *metrika*, *maprika*, *mep-*, *vprika*, *omrika* Vrbnj.^{**}) *rebrika*, kar na jerebika spomina, za hrv. mejo *bedrika*, v Krapini *prê* *neprika* itd., prim. *metek* = *netek* v Ljutom. Kaj je ta mešanica? Drže se jezikoslovskega pravila, ka se glasniki raje izpuščajo, nego . . . in „*Matprika*“ razdevisi, ker *mat-* ně nič, v *ma-* *tprika*; tudi *tprika* ali si *prika* ně za nič, tedaj bo, mislim, v somežu skrčenja, in iz *ma-*ter *dobrika*: *madobrika*, kar bi bilo *padobrika* ali *ne*, po takem *dobrika* se sklanjaje na „*hudika*“: zarad izpuščenega *o* prim. *pirh* drugim Slav. *pirog*; *h* iz *g* je *Koroščak*, kakor v *druhal* iz *drug* itd. prim. *prizhan* ne *prizhan* štajarsk. *pirožn-ožljek* *Fledermaus* = *pirh-pogačica* itd., to je *pirog* + *pogačica*! primeri skrčeno *hubika*, *hudbika* iz *hudobika* = *hudika* okoli slov. *Gradca* (Lužn.) pa *tp. m. db?* jezik je skaženko hité iz *db*. v *tp* k trdemu *-ka* priličil, prim. *paperek m. pab-* itd. češki *pacholek m. paholek* itd. Če gdo boljše razloži, tem boljše!

5. Zadnjič šče *mejelovec*, tedaj *majelovec* ali *majeljevec* (prim. *jejevici m. jeljevici?* Mon. serb. 565 ali je iz *jej* = *sova*, tedaj *sovjak?*) *Freyer Verzeich. 4*, je iz *jel*, *jelka*; o tem šče dozdam nêsem nič našel. — Kaj pa je *ma?* a) v *Rozeanskem* = *pa aber*: si *junak*, *ma* (pa) *hudak*,

***) Dotičnikom na vest: ka sem pred dobrim pol letom „*Pflanzennomenclat. nach d. Lin. Eintheil. 1835* od Fr. Vrbnjaka v blizo 50 celih polah s dovoljenjem dr. Murka; „*Catalogus trilinguis avium & pisc. atque plant.*“ (od rajnega Hudr. Ureka?) v blizo 7 polah s dovolj. g. župu. Ripšlj-na, ter „slovarček od J. K r p a n a“, bivšega gimn. prefekta v Marib. s dovolj. g. vik. Kranar-ja naši „*Slov. matici*“ v Ljublj. v varstvo izročil.

prim. Metelk. 249, Novice 1853 str. 34; srask. bolg. *ma, ama* = pa; ital. *ma, pa* ne iz gotsk. *mais*, mehr, kakor Adel. III. 150 pravi; staro $\mu\acute{\alpha}$, novo $\mu\alpha$, $\acute{\alpha}\mu\acute{\alpha}$, $\acute{\alpha}\mu\acute{\alpha}$, turšk., kurdk. *amma*, persk. *am, ma*, arabsk. *mâ*, ter v sanskrtu. *mâ* in zaimenka *am-*, od kodar naše *me- ne, mi* itd.; b) *ma*, in *m*, ker zaimenskega plemena, se šče, kakor pokrepek, rad na veznike in prirečja (conjunct. et. adverb.) obeša, n. pr. slov. hrv. doklem, doklam = dokler; barma. Vienac zab. u Zagreb. I. 499, III. 184, bolg. *barem, jedvam, odvam* = jedva kaum; jelem, kaum nur; rusinsk. *lem, nur*; lužičk. *lem, ledyma, ledbym, kaum, užem* = uže, všudžom = povsodi itd., tako tudi v slov. ogersk. končimar. Križn. pout 4, hrv. končema, Jambr.; končemar, Krisztian. I. 130 pomenjaje wenigstens, kakor konč, konči, končej Petret. Evang. tedaj konču, končom itd. něso nikakor stari lokali, kakor učeni dr. Jagić po Zrinsk. Siren. v Književu. III. 397 razklada, nego v končom so trije življi 1. kon = konec; 2. č, ča, ču itd. prim. hrv. toč, točka, ogrsk. slov. točkar, cerkvenosl. nyněču, velikorusk. davěča, kakor slov. zdač, zdači, zdačka, zdaka, nuperrime, ravno popreje; drugoč itd., in ž. m -ma, kakor gore; ali kaj je v konč itd. prvotina ali snova? — O fortunatos, — bona si sua norint!

Caf.

D o d a t e k.

„Uže blizo pol leta je bil te spis „Zori“ oddan, kar mi je 5. decembra 1872 g. prof. Tušek na moje vprašanje, kaj bi bil „mejelovec“? (za kar mu lepa hvala) odpisal: „Mislim, da je *majelovec* = *mejelovec* = mojemu : smrečica *hippuris Tannenwedel* (: po Šulj. Bilj. II., 198. borak in borič, poljski *sosnoweczka*, tedaj opet iz *ma* in *jel ž.* = *majeljevec* :) tedaj s čudnega pomena pridevkom: *ma* ali *me*, kateri pak imamo mi v več besedah, n. pr. (sosna *Fichtenholz*) *masosna* = *macesen*; *maklen* = *klen carpinus betulus* (?!); *madravec* = *dravec ein halbversechnittenes Pferd* (prim. češk. *dravý*) in *masteje* = *steje, recte ustje Ofenloch*“. O „*masteje* = *steje*“ jaz dvojim: 1. ker imajo naši slovarji samo *mesteje* in 2. ker se v Poljčanah, v Frauheimu in Slov. Gradci reka : *med ostejami Ofenloch* : né li brž „*mesteje*“ iz *mej* = *med* in *isteje* = *steje* tedaj *mejsteje* = *mejsteje* = *mesteje*, kakor *němam* iz *ne* — *imam* itd. = *popravem mejustje* ali *medustje*? po Štajarsk. se sliši tudi *isteje* — *istje* — *üsteje* — *histeje* — *üstnenik* — *istelunik* : krivi množnik v *osteje* — *steje* itd. je enak v „*podsenje*“ — „na *podsenjah*“ *Laube vor dem Hause, Vordach*, v Slov. Goricah, vmesto *podsenje* singul. prim. slovačk. češk. *podsině* neutr. iz *sen Halle, Hausflur*; v Ljutom. je prav neutr. — Dobro da se v „*Vestniku*“ sporazumevamo!

Pis.

Rimski zgodovino pisec

Caius Sallustius Crispus.

Davorin Valenčak.

I.

Življenje in spisi Salustija.

Kajo Salustij Krispo narodil se je po Sikulskih fastih — Chronicon Paschale ali Alexandrinum ali pa tudi „Fasti Siculi“, ker so jih bili v Siciliji našli, imenuje se letopis, spisan pod Bizantinskim cesarjem Heraklijem, sodržavajoč dogodke od početka sveta do 1042 l. po Kr. — 1. oktobra 86 l. pred kr. v Amiternu (Amiternum), Sabinskem mestu, ki je na jugozahodnem podnožju srednjega Apenina ležalo, od plebejskih roditeljev.

V ravno tistem letu umre Marij trinajstega dne svojega sedmega konzulstva, katerega se je bil po strašnem divjanju proti gospodi „nobilitas“ siloma polastil. V Rimu je gospodoval Kajo Kornelij Cina (C. Cornelius Cinna), v drugič konzul, na čelu Marijeve stranke; protivniki bili so pri Suli (Sulla), ki je proti Arhelavu, Mitridatovemu vojskovodji, v Grčkej zmagovalno se vojeval. Tako je tedaj Salustij doživel, se ve da deloma brez prave svesti, krvavo nezgodo prve domače vojske, zmago Sulino pred Rimom, njegovo strašno in pregrešno maščevanje, njegov poskus zopet red vvesti, koji mu je pa zarad brezkončne zlorabe oblasti po sreči mu podeljene, spodletel, njegovo smrt in koj potem od konzula M. Emilija Lepida (M. Aemilius Lepidus) z novič napravljeni hrup in nemir.

V godnjih otročjih letih Salustijevih se v svojej prvej sijajnosti prikaže Pompej, Marijance v Hispaniji vničivši, zmagavši robove, ponovivši zatem v Rimu tribunsko oblast, koju je bil Sula toliko koliko vničil; nadalje sledé Pompejeve zmagovalne vojske proti Midridatu, iz katerih se je v največej svetlosti svoje slave vrnol, da bi, kakor mu vsajeno bilo, pozneje še večemu, nego je sam bil, Cezarju, za orodje služil ter od njega preganjan konec vzal. Ko se Katilinina zarota pojavi, na koje umnem in ročnem zadušenju se zaslužena Ciceronova slava osniva, bil jo Salustij mladeneč 23 let.

V čem se je izučeval, kako izobraževal, kede se med vsemi temi dogodki zadržaval, kedaj v Rim podal, kakove so bile njegove razmere k osebam in prigodbam tistega časa, o vsem tem nimamo nobenih vestij, pač pa jih imamo o njegovem privatnem (domačem in osebnem) življenju, samo da pribajajo večidel iz več ali menj nečistih virov.

Nebi se pa bilo treba prav nič na nje ozirati, ko nebi drugih zanesljivih opombic bilo, katere posvedočujejo, da Salustijevo obnašanje in zadržavanje res nij najbolje bilo, akoravno se ne da razsoditi, koliko se ima

lastnej krivnji, a koliko tujemu opravljanju in povekšavanju in sicer od strani strankarskih protivnikov pripisivati. Toliko pa je vendar gotovo, če se vsa poročila o njem v natenjčen pošteev vzemó, da nimajo prav niti tisti, ki ga brezpogojno obsojajo, niti tisti, ki ga čisto nedolžnega delajo. Salustij sam naravnost ispoveda (Cat. 3), da so ga slabega zadržavanja ravno tako dolžili ter ga s tem proganjali, kakor njegove sovremenike, samo da pravi uzrok prikriva in stvar tako suče, ko da bi častilakomnost, ki ga vjela in zapeljala bila, temu sama kriva bila. Da pa to gola resnica nij, ampak da se je tudi njega v tedanjem Rimu vladajoča pregrešna napaka hobodnosti prijela bila, je iz mnogih razlogov jako verjetno, posebno ker jeden takov greh, katerega se je Salustij najbrž na početku svojega 30. leta bil krivega storil, Gelij (Gellius) iz ust čisto zanesljive priče, M. Terencija Varona (N. Terentius Varro), ki je, mnogo stareji od Salustija, ga tudi preživel bil, ohranivši to dovolj spričava. Čisto drugo vprašanje pa je, da-li se nebi takove in onakove vesti v spačenem Rimu barem kesneje celó zamolčale bile, ko se nebi bil Salustij v svojih spisih strogega sodnika obnašanja drugih pokazal.

Po lastnem sporočilu (Cat. 4, 2) bil je Salustij že v svojih mladih možkih letih sklenol se povestničarstvu posvetiti, zgodovinopisec postati, no zarad častilakomnosti in pa vnetosti za javno življenje, to je, za obavljanje državnih služb in poslov, se izprva svojemu sklepu izneveri.

O tej političkeje delavnosti Salustijeveje nam sicer nij mnogo več znano, nego najskrajniši očrtki, toliko pa je gotovo, da mu je sreča malo ugodno bila, in iz istih pisateljevih besed, posebno v vvodu Jugurtinem, smeje se misliti, da so tedaj ne strašno žalostne razmere v Rimskem državnem življenju že koj pri početku njegovega državnikovanja (službovanja) nevoljo k javnim poslom, kojo pozneje očitno izreka, mu vzbujale ter globoko v srce zasajati pripomagale.

Kvesturo (dohodarstveni ured) je Salustij obavljal menda nedolgo potem, ko je bil Cezar svojo zvezo s Pompejem in Krasom storil (60 pred Kr.) Ročno potem (leta 52) postane tribun. Tisto leto začne se burno z ubitjem Klodija od Milonove čete ob času, ko nij bilo v Rimu nikakve više oblasti; še le po tistem dogodjaju so Kneja Pompeja, nenavzočega in samega za konzula napravili, ki je do 1. septembra brez tovarša ostal. Med najhujšimi tožniki in protivniki Milonu in Ciceronu, njegovemu zagovorniku bil je tudi Salustij, deloma iz osebnega sovraštva proti prvemu; s svojimi tribunskimi tovariši vred je proti obema sovražne besede v skupščinah govoril, pozneje se pa bajé vendar ž njima spravil. Nasproti temu skaže se vedno Pompeju huđega protivnika, kar se tudi iz njegovih spisov vidi; a z druge strani ravno tako odločnega privrženca Cezarju, o čem se nij

čuditi, da so ga 50. leta, ko se je že čisto dobro poznalo, ka mora v prihodnjem letu domača vojska poknoti, z drugimi tej stranki privrženimi vred iz starešinstva (senata) pahnoli. Za videzen uzrok tistim, ki so se za stvar poganjali, je služilo že prej omenjeno spotekljivo Salustijevo življenje.

Podavši se zatem v Cezarjev tabor vdeleži se pozneje nesrečnih bojev proti Pompejancem v Iliriji. Leta 47 pod Cezarjevim samopoveliteljstvom zopet v starešinstvo sprejet, bil je najbrž kot jeden od deseterih za prihodnje leto namenjenih pretorjev, od samovelitelja za posredovalca k upornim veteranom (vojakom) v Kampanijo poslan, da bi jê spokoril in pomiril. No pri tem poslu zabrede v največo smrtno nevarnost ter uide smrti od upornikov, podečih ga, samo s tem, da nagloma v Rim pobegne. Na koncu tistega leta začne se Afrikanska vojska, katerej se Salustij kot pretor pridruži. Z oddelkom brodovja pošljejo ga na otok Kerkino, da bi protivnikom, zasedšim ga, žito, ki so onde založeno imeli, odvezel. Pri tem podvzetju je imel vendar večo srečo nego pri poslanstvu v Kampanijo; sovražnike pregnavši spravi obilo živeža v Cezarjev tabor. Ko se je nato po bitki pri Tapsu (Thapsus) v aprilu leta 64 vojska skončala, in ko je bil velik kos Numidije, na zahodu do reke Ampsage segajoč, kot nova provincija Afrika k starejšej pridéjan, dobi Salustij onde pod imenom prokonzula deželno oblast in veliteljstvo.

Oskrbovanje te oblasti zapelja ga v novo skušnjavo. Navadno je bilo, da so v takovih oblastih podložnike neusmiljeno drli in ožimali ter se tako s tujim blagom bogatili, česa tudi Salustij zamudil nij. To pa tudi v tej stvari se ne da določno razsoditi, kako daleč je njegova krivnja segala. Toliko jež zagotovljeno, da je, vrnovši se, za tega del v Rimu tožen bil, in da je ta tožba zarad mogočnega upliva Cezarjevega brezvspešna ostala, kar pa Salustijeve nedolžnosti nikakor ne dokazuje, temveč ima jako hudo in glasno pričo proti sebi o svojem velikem bogatstvu, s kojim je pozneje razpolagal in velikanske vrte v Rimu napravil. Ti po svojej krasoti in velikosti sloveči vrti — Horti Sallustiani — ležali so kakor tudi njegova hiša, katera je še le pri Alarihovem prihodu zgorela in razdájana bila, blizo pozneje postavljenih vrat „porta Salaria“ postavši last cesarjev, od kojih so nekteri kakor Vespazian in Avrelij notri tudi prebivali.

Posilna smrt Cezarjeva, katera pada v 42 leto Salustijeve starosti, in koj zatem sledeče nove homatije premenile so čisto tudi njegovo življenje Javne posle in državno službo zapustivši loti se zgodovinopisja. Plodovi njegove nove delavnosti bili so najpred knjiga „de cuniuratione Catilinae“ — o Katilininej zaroti — potem knjiga „de bello Jugurthino“ — o Jugurtinej vojski — in slednjič „historiarum libri quinque“ državne in bojne dogodke Rima med 78 in 67 letom pred Kr. sodržavajoča.

Nedolgo potem ko je ta knjiga dovršena bila, umre Salustij, kakor se navadno misli, 13. maja leta 35 pred Kr., po mnenju drugih še le tistega dne naslednjega leta. Nij tedaj doživel, kako so se razmotale in rešile, nij doživel Oktavijanove zmage in po njem ustanovljenega novega državnega reda.

Naj še koncu samo nekoliko besed o njegovih spisih dostavimo.

Razlogov, kateri so ga sklonili ravno te predmete in oddelke si odbrati, nepoznano; no vsa prilika je, da so bili sledeči:

Za mislečega moža, ki je skoz celo življenje ostro opazoval in po lastnem iskustvu popolnoma izučen bil, moralo je jasno biti ko beli dan, ka je dušna gnjiloba in izopačenost Rimskega svetá poglaviten vzrok tedanjih strašnih zmotnjav, tedanjega občnega zla. Da bi ta notranja gnjiloba in dušna izopačenost najpred v celej svojej strahovitej velikosti, v svojem globokem brezduu sovremenikom mogočno pred oči stopila v spoznanje in svaritev, izbere prav in zdravo sodeč, živim prepričalen primer, Katilinino zaroto, dogodek, v katerem se je ona izopačenost najbolj velikansko i očitno pokazala, v katerem je kakor dolgo na tihem zbirajoča se huda bula naposled poknola. Da mu je ta misel za vodilo služila, to lahko tečajem celega spisa opazamo in spoznavamo, posebno pa iz govorov Cezarja in Katona v starešinstvu, kateri se po pravici za jedro celega dela smatrati imajo.

Vunanja prigodba pak, katera je ono silo zla in nezgod kakor v preprežu nosila ter kakor malo po malo zoreče sadje obrodirila, bila je prva domača vojska s svojoj slepoj besnočoj, svojim divjim preganjanjem, s vsemi svojimi državno življenje razmajajočim grozovitnostmi; njejne prve skrite klice ležale so po iz Salustijevega stojališča naravnem mnenju v dogodajih, koji so na okrutno zadušene homatije Grakhov sledili, posebno pa v razmerah, katere so za čas Jugurtine vojne (111 — 106 pred Kr.) v Rimu bivale.

To in pa znamenitost vojske same, nadalje da se v načinu njejnega dokončka prvi povod k — v svojih nasledkih tako strašnemu — sovráštvu med Marijem in Suloj nabaja, poleg vsega tega še pa sledajič tudi to, da je Salustij iz lastnega življenja Numidijo — zemljo in ljudi — dobro poznal, vodilo in pripravilo ga je k predmetu za njegov drugi spis — knjigi o Jugurtinej vojski — kateri tedaj za izvrsten vvod v zgodovino domače vojske — tretjemu spisu — smatrati znamo.

Ko so se na koncu pisatelju moči zmirom bolj ojačile bile, loti se tretjega dela nekoliko večega obsega in širše podlage, katero se nam je pa skoro čisto izgubilo. Ohranilo se nam je izvan nekoliko govorov in listov, ki so vpleteni bili, sicer precej veliko število, toda ponajveč malih odlomkov brez vsake notranje zveze. Za tega del se tudi v svrhi in vodil-

nih mislih tega spiss nič poročati neda. Samo toliko je gotovo: Početek mu je bilo leto Suline smrti, konec pa tisti čas, ko se je Salustiju mrzka Pompejeva moč in slava razvijati začela; ravno tako se je „Jugurtina vojska“ z Marijevim povzdigom dokončala bila. (Dalje prih.)

Zgodovinski spomeniki.

Dav. Trstenjak.

II genealogii Schwarzenbergovcev.

Členi te rodovine so bili zmirom zvesti cesarju in domovini, v kateri so živeli, tudi branitelji verozakona in Avstrije, in njihovi slavni potomci so tudi dendenešnji krepki branitelji historičnega prava kraljestva Češkega in katoliške cerkve, vendar ni še dognano, jeli je res, da je prababica njihova bila jedna grofinja celjska.

Schwarzenbergi so rodom iz zemlje Frankov, in so se veleli prvlje Seinsheimi. Cesar Sigismund je leta 1417 podelil bratom: Erlinger, Friedrich in Eberhard plemenščino svobodnih gospodov. Eden teh bratov je bil oženjen s hčerjo grofa celjskega, kateri so bili lastniki grada Žusem — (Süssenheim), zato so Seinsheimi prijeli naslov: Herren von Suesen, Sawes in Saweinsheimb. Celjski grofi so imeli svojo zibelko v Žolnjeku (Žounjeku), zato so se pisali: Sounegk. Razvaline grada so v gornji savinski dolini. Priimki: Sawes- in Saweinsheimb (Savinjini dom) potrjujejo to povest. Leta 1478 je bil neki „Hans von Suesenheim“ grajski grof (Burggraf) v Celji. Ker je leta 1364 na Vidov dan Heinrich von Süssenheim spoznal grofa Hermana in Ulriha Celjskega za pravega feudalnega gospoda, tedaj je žena Seinsheimovec morala biti rodbenica Friedricha grofa Celjskega, ker ta je Žusem sopet odstopil.

Erlinger Seinsheim je leta 1420 kupil grajščino: Schwarzenberg, je zapustil svoje ime rodbinsko, in prijel ime: Schwarzenberg, in tako je postal ustanovnik novega kneževstva.

(Izvirniki: Jakob Wilhelm Imhofer Notitia s. Rom. germ. imperii Procerum lib. V., cap. 10.

Thesaurus Juris der Grafen und Herren des h. röm. Reichs von Johan Christian Linig.

Tabula Carthusice Seitzen (Zajcklošter) in biblioth. Caes. Vindobonensi).

Narodne priče, navade, stare vere.

Priobčeju v izvornem govoru Mat. Valjavec.

Kuća i gospodarstvo.

1. „Čele“ kere se zabstojn dobijo, so naj boljše; če se prekradejo komi, tiste se nečejo ploditi pa tildi vse pomrjejo. Sv. Barbara štr.

2. Če komi roj čmel vujde, te more jošovo venjo svojoj vodój poškopiti pa med nje v lüft zalüčiti, te vse gor na to venjo sedejo. Če pa ne ve, ke so čmele, če so že dugo odletele, te more takšo venjo ke v grnji v kakši votli hrast djati, te ta dojdejo. Sv. Bolfenk štr.

3. Gda se dva, koji imadu čmele, posvadiju, gleda jeden drugomu, da naškodi tem, da povubijo njegve. Jeden put je bil jeden človek, ov se je posvadil z jednem drugem, koj je bil od njega đalko dve vure. Ov pošle svoje čmele svojemu neprijatelju, da mu čmele povubijaju. Ov pak drugi, gda je to videl, da su došle nekakove čmele, koje povubijaju njegve, zeme jednu plahnu i zamota njegve čmele s košom kam su vlezle. Ov pak kak je videl, da njegovih čmel něga nazad, ide sam k tomu človeku i prosi ga, naj mu odpusti čmele. Ov ga dobro zošpota, za kaj je poslal čmele na njegve, da su jih vnogo poklale i reče mu, da jih odpusti, samo naj on ide na prvo dımo. Ov ide, i gda je ure bil na pol puta, pusti mu čmele. Kak su čmele gospodara dostigle, mam su ga zaklale. Vukovci. — Oni ludi koji imaju čmele e gda se pričeščaju v cerkvi na 'se svete onda zemeju sveto telo iz zōb van pak onda deneju vu volnjak da im čmele ne vumiraju ili ne odidu 'da se rojiju; oni po smrti hodiju okolo prez glav pak nosiju svečo v roki i zoveju se svečari. — Varaždin. — Na volinjake mečeju konjske glave, da čmele ne odhajaju i nemaju coprnice nad njimi tuliku vlast. — Petranči.

4. Na fašenk se mora 'sako sadovno drevo stepsti, kajti onda dobro rodi. — Ludbreg.

5. Gda kujsa ima mlade, treba ji' je zeti, dok su još slepi pa zakopati pod drevo, kaj bu još bole rodilo, kak do vezda. — Vnraždin.

6. Kad si gdo hižu gradi, zazidaju vu jeden vugel peneze, da, ako ne bi imeli peneze pri sebi, ipak bi imeli peneze pri hiži, da ne bi bili psu bratja i da je hiža blagoslavna, kad je vu nji penez. — Ključ.

7. Dere se hiža dela, te se zidari vsi, keri 'do jo zidali, vküp zberejo pa pijejo no jejo pa jim te tisti, keri dá hižo zidati, dá kaj srebra, či je bogat, či pa je sirmak, te pa bar nekaj küfrnih pénez, kaj notri vu fundament denejo za to, da je te hiža bole srečna pa da je vekši žegen pri penezih. — Sv. Bolfenk štr.

8. Ako človek hrži, koja cvete, cvet doli 'zeme i te cvet v zube dene, onda bu za pol vure hrž nazad evela. — Var. Toplice.

9. Kad se hrž onako niše, veliju da je v toj hrži sveti Peter i da nutri svinje pase. — Visoko.

10. Gđa se jabuke pobirajo, ostavijo njih nekuliko na drvu, da bi drugo leto vrodile. — Pomarje v Medjimorju.

11. Ljudi koji bi radi, da jim kokoši nesu jajca, kuhaju na fašenk žgance pak jim daju jest. — Ključ.

12. Na fašenk se mora v obroč kokošem dati jesti; onda hodiju vse na jeno gnezdo nest. — Ludbreg.

13. Na fašenk se mora jena kokoš zaklati, kajti bi drugač jena verkla. — Ludbreg. (Dalje.)

Passernices.

Plinij (Histor. nat. XXXVI. c. 22) govori vši o brusnih kamnih piše: „Repertae sunt (cotes) trans Alpes, quas passernices vocant“. Diefenbach je to besedo v svoj Leksikon der von den Alten aufbewahrten Sprachreste der Kelten und ihrer Nachbarn, insbesondere der Germanen und Hispanier“ sprejel, vendar ni si upal je razložiti, edino navedvši Plinijeve vrstice opazuje: „Diess ist Alles, was wir darüber zu sagen wissen“. Ker je Rimljan s poznamenovanjem: trans Alpes ne samo mislil na dežele v Gallii in Rhaetii, nego tudi v Karnii in Noriku, mora ta beseda vlastina enega teh narodov biti. V keltščini Diefenbach, ki je vse take tujke v latinščini ostroumno presodil, ni našel trohice, ki bi mu služila za razlago besede: „passernices“, mi tore smemo tudi brez vsakega pomisleka trditi, da utegne biti iz jezika Karnovali Noričanov. Ker smo mi po svojih vsestranskih preiskavah do tega prepričanja prišli, da v Noričanin in Karnih spoznamo slovenski plemeni, drznemo se besedo: „passernices“ iz slovenščine razlagati, in vsak jezikoslovec nam bode pritrdil, da nam nobeden drug jezik tako naravne razlage ne daje. Mi trdimo, da Plinij, ki je utegnil po trgovcih to besedo zvedeti, nje ni prav zapopadel ali slišal, in za to eden glasnik v besedi izpustil. Brusni kamni so se veleli: paaserniki, pasernici. Besedo to moramo razdeliti v dva dela, složena je naimer iz prepozicije: pa, in theme: as. „Pa praepositio idem valet ac po“, piše Miklošič, in navaja v izgled iz vseh slovanskih narečij besede z to prepozicijo sestavljene, kakor so to: pabirek, paroj, pahrb, panoga, patoki, padera itd. Korenika: as pa znači: acuire, schaeufen, in iz nje imamo v staroslov. osla: *азлѣ*, eos, Wetzstein, novoslov. asli, oslica, oselca, eos, brusni kamen, srbsk.: osla, polsk.: osla, dolejnjuž.: voslica, vse v pomenu: brusni kamen.

Ker še korotansko narečje ima obliko: asli, in se še dendenešnji v korotansčini glasnik o pogostem kot a glasi, je oblika: as izpričana.

Iz korenike: as je z epenthetičnim: *t* — *os-tr*, *acutus*, litovsk.: *aš-trus*, *aš-mu*, *acies*. V drugih sorodnih jezicah je korenični glasnik: *ç*-s prešel v *k*, zato lat.: *ac-ies*, *acuo*, gršk.: *ἀκίη*, *ἀκόννη*, nemšk.: *ek*.

Iz *as* dobivamo s stvarnim sufiksom: *er- aser*, *aserni* priméri: *os-er* prvotna oblika za: *os-ter*, *osoren* itd.; in sopen z daljnim tvarivnim sufiksom: *ik* — *asernik* = *os- ternik*, plur: *osterniki* — *osternici*. Ta sufiks izrazuje lastnost stvari, primeri: *viternik*, *nož*, s katerim se vitre delajo, torej: *asernik*, *kamen*, z katerim se: *asra* — *asrina* — *ostrina* dela. *Passernices* so toraj ali *paasernici* *paosternici* eine Nebenart von *Wetzsteinen*, ali pa: *poosernici*, *poosternici*, *kamni*, ki *poostrijo*. Korenika: *as-os* nam je dala več besed s pomenu ostrine, naprimer: *os*, *ost*, *axis*, *os-ten*, *stimulus*, *ostroga*, *Sporn*, *os-tika*, *ocet*, *essig*, *os-tve*, *tridens*, *os-et*, *carduus*, *Distel*, hrv.: *osat*, *scharf*, *osat*, *scharf*, *osat* pogled. V družih sorodnih arjanskih jezicah: sansk.: *âçan*, *açus*, grški: *ἄζων*, *ἄζρος*, got.: *ahs*, starogorenjenemški: *eggju* = *ekju*, *acuo* itd.

V korenikah: *paç* — ali *pas* ne najdem nobene prikladne razlage besede: *pasernik*. Te označujejo pomene: *ligare*, *videre*, *speculari*, *coercere*, *tangere*, *ire*, *interficere*, tudi lat. beseda: *passer* stoji po Boppu za: *paxer*, sansk.: *pakša*, *ala*, tore: *passer*, *alas habens*, in to nam tudi ne da prikladnega poznamenovanja, torej je gore omenjena razklada naj umniša in tudi pravilna. D. T.

Jezikoslovske črtice.

Cize.

Naš slavni Miklošič navaja v svoji knjigi: *Die Fremdwörter im Slawischen* str. 9. besedo: *cize*, in piše: *cize*. f. pl. nsl. *zweiadriger Schubkarren*, rib. lat. *cisium*. Kolikor je meni znano, se *cisium* edino pri Ciceronu nahaja, iz njega je besedo posnel Festus (364 po Krist.) in pozneje Ulpian ima: *cisiarius*, *vozotaj*.

Kako bi beseda: *cize* iz latinščine prišla v slovenščino ne morem zapopasti. Kar mi latinskih in latinskogrških besed v slovenščini imamo, kakor so to postavim: *kaštigati*, *cintor*, *vazem*, *vuzem*, iz *castigare*, *coemeterium*, *azymus* (*panis*), so v njo prišli po katoliških duhovnikih, teda tudi: *cisium* — *cize*; ker, ako se nam ne da veljati, da so starodavni Karni Norici in Veneti bili Sloveni, po občenji Slovenov z Rimljani beseda *cize* ni mogla priti v slovenščino, bodoč v začetku 7. stoletja ni Rimljanov več bilo v Karnii in Noriku, tudi ne na sosedni

italijanski meji, italjanščina sama pa besede: *cisium* ne pozna. Pa ne samo v kranjski Ribnici poznajo besedo *cize*, nego tudi Sremčani v bogatem Banatu, pri katerih se po Vuku (riječnik s. v.) dvokolnica veli: *čez e*. Sicer so Slovani se v 5 stoletji že z Rimljani bojevali, in tako vtegnili rimska: „*cisia*“ spoznati, ali beseda ta tako osamljena stoji v latinščini, da jo vsi glosatori in komentatori imajo za — keltsko, vendar ni v staro ni novokeltskih besednikih ne najdeš te besede. Na Štirskem dvokolnici pravijo: *cizle*, po obliki kakor: *grable*, vile za: *vidle* itd.

Tudi štirski in avstrijski Nemci so jo sprijeli v svoj: *Zeiselwagen*. Edina slovenščina ima tudi umno koreniko za razlago. Označevanja za kola so nastala iz korenik, ki izrazujejo pomene: *currere*, *trahere*, *vehere* tako: *currus*, *carrus*, *Karren*, *traha*, *voz*, *kola* itd. Isti pomen gibanja, vrtenja, kotanja teči tudi v koreniki: *čig*, iz katere je slov.: *čiga*, *trochlea*, *catadromus*, *turnus*, *trochus*, *Kreisel*, *Wellrad*, *čiga*, „s kojim se voda vleče iz zdenca“, *čige*, „na kojih se hudodelniki vleku“, *scalae gemoniae*, (glej *Belostenec* s. v.), zato staroslov.: *čigot*, *lictor*, *Henkersknecht*, človek ki po *čigi* na vešala vleče, kar Miklošič ni znal razložiti, dalje: *čiger*, slov. (*Belostenec*) in rusko (*Dal*): *mastum tortivum*, primeri sansk. *kadž*, *agitare*, *commovere*, *torquere*. Sim spada tudi rusko: *čigen*, *Schiffswalze*, *čičiga*, orodje, katerim len klatijo; polski *ciga*, valček.

Sedaj nam je jasno tudi staroslov. *čegoliti* v stavku: *lstivij ne prjesta čegole na né* — *ὄν ἐπαισατο ὁ θεολος ὀρθῶσων κατ'αὐτοῦ*. Ker grško; *ὀρθῶσων* prestavljač tolmači v: *čegole*, in *ὀρθῶσω* (*ὀρθῶω*) znači: vrtati, bohren, *ὀρθῶς*, *sveder*, *Bohrer*, najdemo v besedi staroslov.: *čegoliti* sopet pomen: vrtanja. *Cize*, *čez e*, so toraj *kotalnice*, in ker celo v velikoruskem narečji, v katero gotovo ni imela latinščina nobenega upliva, nahajamo besedo: *čiger* iz korenike: *čig*, so slov.: *cize* in srbske: *čez e* nepoborljiva lastnina slovanščine, in ker: *cisium* že Cicero pozna, so *cize* edino mogle k Rimljanom priti ali od slov. Venetov ali pa Karnov in Noričanov. *Diefenbach*, ki je vse keltske besede v latinščini si razjasnovati prizadeval, *Ciceronovega cisium* ni štel med keltske. Po vrtenji, *čegolenji* so tudi živali dobile poznamenovanja, tako srbski (*Vuk*) *čigra*, *columba gyratrix*, die *Taumeltaube*, horv. (*Vuk*) *čiga*, in *kačiga*, *kečiga*, po obliki kakor: *luž a* in *kaluža*, *rebro* in *korebro*, *der Störr*, *riba*, ki se v enomer vrti in giblje. Po Vuku znači tudi v srbski vojvodini: *čigra*, *trochus*, *Kreisel*, primeri slov.: *čigee migeec-dideldajček*, *trochus*, *Kreisel*, z katerim se vino in slatina mešata; tudi: *čeznuti*, *vergehen*, se sme izvajati iz korenike: *čeg* — *kadž*.

Čulok, skobernjek.

Rajni slavni naš Zalokar mi je enkrat, ko sem ga obiskal, iz svojega rokopisa bral med drugimi redkimi slovenskimi besedami tudi besedo: čulek, rekši, da tako pravijo na Dolenskem merescu, prašiču. Primeri sansk: kōla, aper, irsk: cullen, Eber. *) Rodbin z imenom: Čulek je več po Kranjskem in Štirnškem. Ravno tako je izmed naroda zapisal: skobernjek, der gesprenkelte Marmor. Ime nam razloži sansk, çabara, variegatus, rusk. čubari, fleckig, bunt. Rodbine, ki se pišejo; Skoberne, stanujejo na visokih hribih žusemskih, kjer se skobernjek nabaja.

*) Primeri se česk.: čurna, svinja.

Književni vestnik.

J. P.

1. Slovenska literatura je štela lani 14 časopisov. Ti so: Slovenski Narod, Novice, Zgodnja Danica, Pravniki slovenski, Učiteljski tovariš, Brenclaj, Vertec — v Ljubljani; Slovenski Gospodar, Zora — v Mariboru; Soča, Glas, Gospodarski list — v Gorici; Slovenski prijatelj, Besednik — v Celovci.

Na ogled se je lani poslal „Slavjan“ iz Celovca.

Od 1. januarja izhaja v Mariboru: „Slovenski učitelj“, trikrat v meseci, in „Vestnik“, enkrat v meseci kot priloga Zori.

Vseh listov slovenskih torej letos izhaja 16 brez „Slavjana“, o kterega osodi nismo med tem še zvedeli. Med temi je Slovenski Narod dnevnik.

2. Književne novosti drugih slovanskih literatur:

Ruska literatura se je obogatila nedavno med mnogimi drugimi z delom: „Mir kak celoje“ (Svet kak celota), popis sveta po najnovejših prirodopisnih zvedenjih. — O novem letu začne v Irkutsku izhajati ruski list „Sibir“ (Sibirija).

Poljska literatura dobode sloveče delo umrlega Bronislava Trentowskega: „Panteon wiedzy ludzkiej lub pantologia, encyklopedja wszech nauk i umiejetnosci, propedeutyka powszechna i wielki system filozofii“. Od 30 sešitkov izšla sta uže dva v Poznanju.

Česka literatura je dobila deli: „Kniha o strategii“ in „Americká federace a samosprava“ (Karla Jonaša).

3. Ozir na literaturo drugih narodov:

Trochu, kot izvrsten pisatelj znan po svojej „L'armée française“, J. 1868 izdanej v 17 natisih, izdal je pred kratkim „Mes mémoires militaires“.

Imenitni Danec Andersen, tudi nam Slovencem znan v prevodu, izdal je v kratkem: „Nye Eventyr og Historier“ (Nove povesti in pripovedke), ktere se na Danskem silno hvalijo i. slavijo.

Listnica. G. Var. v B. Kakor čelo tega lista kaže, ne more se na „Vestnik“ posebej naročati, nego z „Zoro“ vkup. — G. A. v R. Vsi rokopisi za „Zoro“ kakor za „Vestnik“ pošiljajo se g. Dav. Trstenjaku, Ponigl Südbahn.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Martin Jelovšek.

Tisk in založba Narodne tiskarne v Mariboru.